

تعاریف و ضوابط تأسیس مراکز تحقیقاتی مصوب جلسه ۱۴۸ مورخ ۱۳۶۹/۱/۲۱ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

(شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی، حسب اختیارات تفویضی جلسه مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۸ شورای عالی به شورای مذکور) با توجه به روح تعالیم مکتب اسلامی در زمینه گسترش مرزهای دانش و آگاهی از مواهب و نعمت‌های خدادادی در پهنه طبیعت و جهان به‌منظور ارتقای سطح زندگی و نیل به حیات طیبه و نیز با عنایت به تأکید قانون اساسی جمهوری اسلامی، در خصوص تقویت روح بررسی و تتبع و ابتکار در تمام‌زمینه‌های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق، ضرورت تأسیس و توسعه مراکز و فعالیت‌های تحقیقاتی به‌صورت منسجم و براساس الگویی سنجیده و مورد قبول، محرز می‌باشد.

فعالیت‌های تحقیقاتی در کشور به‌صورت سازمان‌یافته و تشکیلاتی، با تأسیس انستیتو پاستور در سال ۱۲۹۹ آغاز گردید. افزایش فعالیت‌های تحقیقاتی و توسعه مراکز جدید که بعضاً به‌صورت مستقل و اکثراً وابسته به دانشگاه‌ها یا وزارتخانه‌های صنعتی و پزشکی و ... انجام گرفت، از الگوی مشخص و واحدی تبعیت ننموده است.

از این رو "جهت هماهنگ ساختن توسعه مراکز و فعالیت‌های پژوهشی، طرح حاضر به‌منظور بیان تعاریف و تعیین ضوابط تأسیس مراکز و واحدهای تحقیقاتی، اعم از دولتی و یا غیردولتی، تنظیم شده است.

۱- محقق "محقق" در مرکز تحقیقاتی، به کسی اطلاق می‌شود که "عضو

هیأت علمی، پژوهشی " در یک گروه پژوهشی یا آموزشی فعالیت پژوهشی می‌کند و وظایف و نحوه ارتقا، تابع مقررات هیأت علمی پژوهشی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی خواهد بود.

۲- گروه پژوهشی در صورتی که فعالیت پژوهشی در یک دانشکده یا مؤسسه تحقیقاتی "به صورت مستمر" و با "هدف خاص" تعریف شده باشد و به تعداد کافی عضوهای علمی پژوهشی وجود داشته باشد، گروه پژوهشی با ضوابط زیر، تأسیس می‌گردد:

الف) هدف و عنوان گروه پژوهشی منطبق بر نیازهای اساسی کشور در یکی از زمینه‌های علمی، کاربردی و یا میان‌رشته‌ای باشد؛

ب) داشتن حداقل ۵ عضو هیأت علمی پژوهشی که ۳ نفر از آنان در گروه پژوهشی تمام‌وقت باشند؛

ج) داشتن امکانات و تجهیزات لازم در دانشکده یا دانشگاه و یا مؤسسه تحقیقاتی؛
د) داشتن دانشجوی دوره دکتری در زمینه تحقیقاتی ارائه شده و یا سه دوره متوالی دانشجوی کارشناسی ارشد.

تبصره ۱- در صورت تمایل دانشکده به استقلال مالی در گروه پژوهشی، گروه با نام "مرکز" و زیر نظر دانشکده اداره خواهد گردید که در این صورت دارای استقلال مالی بوده ولی سایر ضوابط آن تابع ضوابط "گروه" می‌باشد.

تبصره ۲- مؤسسات تحقیقاتی غیروابسته به دانشگاه‌ها، از شرط مندرج در بند "د" معاف خواهند بود.

۳- پژوهشکده در صورتی که حدود فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه از سطح یک دانشکده، فراتر باشد و ایجاد "مؤسسه‌ای" در دانشگاه یا به صورت مستقل ضرورت یابد، "پژوهشکده" با شرایط زیر تأسیس می‌گردد:

الف) فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشکده در زمینه‌های بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای و منطبق بر نیازهای اساسی کشور خواهد بود و پژوهشکده در یک‌رشته مشخص و یا به صورت میان‌رشته‌ای می‌تواند در هر یک از زمینه‌های فوق تشکیل گردد؛

ب) داشتن حداقل ۳ گروه پژوهشی با شرایط مندرج در بند "۲"؛
ج) داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی.
تبصره ۱- پژوهشکده، از نظر مالی، مستقل و از نظر اداری، مشابه یک دانشکده خواهد بود.

تبصره ۲- عناوین زیر، معادل پژوهشکده خواهد بود:

الف) مرکز تحقیقاتی؛

ب) مؤسسه تحقیقاتی (پژوهشی).

تبصره ۳- هرگاه، سطح فعالیت تحقیقاتی در مؤسسات و مراکزی که عنوان دانشگاه ندارند، معادل پژوهشکده باشد، می‌توانند نسبت به تأسیس پژوهشکده، (نظیر مرکز و مؤسسه تحقیقاتی) اقدام نمایند. این گونه مؤسسات می‌توانند نسبت به ارایه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی در صورت داشتن شرایط و ضوابط آموزشی مصوب اقدام کنند.^۱

پژوهشگاه

در صورتی که فعالیت‌های پژوهشی، در سطح گسترده، مورد نظر باشد، واحد پژوهشی مستقل (پژوهشگاه) با شرایط زیر ایجاد می‌گردد:

الف) دارا بودن سه مؤسسه پژوهشی (پژوهشکده) با شرایط مندرج در بند ۳؛

ب) داشتن امکانات و تجهیزات مستقل برای امور تحقیقاتی.

تبصره - پژوهشگاه‌ها می‌توانند نسبت به ارایه دوره کارشناسی ارشد و دکترای پژوهشی، بر طبق شرایط تبصره ۳- از بند "۳" اقدام کنند.^۲

۵- روش ایجاد واحدهای تحقیقاتی

الف) استخدام کادر به‌عنوان عضو هیأت علمی پژوهشی در دانشگاه‌ها و

۱- اصلاحیه مورخ ۶۹/۱/۲۰ شورای مشترک کمیسیون‌های ۱ و ۲ شورای عالی مصوب جلسه ۳۰۳۸

مورخ ۷۲/۱/۱۷

۲- اصلاحیه مورخ ۶۹/۱/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مؤسسات آموزش عالی، نظیر استخدام کادر به عنوان عضو هیأت علمی آموزشی بوده و تبدیل وضعیت از هیأت علمی آموزشی به هیأت علمی پژوهشی، به پیشنهاد دانشگاه‌ها و تصویب هیأت‌های ممیزه، صورت می‌گیرد؛

ب) تأسیس گروه یا مرکز پژوهشی، پژوهشکده و یا پژوهشگاه، بر حسب مورد، به پیشنهاد دانشگاه یا سازمان و یا وزارتخانه ذی‌ربط و در خصوص مراکز تحقیقاتی غیردولتی توسط افراد حقیقی و یا حقوقی بنا به مورد در معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بررسی می‌شود و جهت رسیدگی نهایی و تصویب اساسنامه، به شورای گسترش آموزش عالی مربوط، ارجاع خواهد گردید؛

ج) رؤسای مراکز واحدهای تحقیقاتی، باید از میان اعضای برجسته هیأت علمی باشند و صلاحیت‌شان، در جهت اهداف مؤسسه بر حسب مورد به تأیید وزارتین مربوط برسد.

تبصره- در خصوص رؤسای واحدهای تحقیقاتی بخش غیردولتی، عضویت در هیأت علمی، شرط نیست.

۶- مراکز تحقیقاتی که براساس این ضوابط، تأسیس می‌شوند، می‌توانند از امتیازات و تسهیلاتی که آیین‌نامه آن به پیشنهاد مشترک وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب دولت خواهد رسید، استفاده کنند.

۷- مراکز تحقیقاتی که پس از تشکیل، شرایط مندرج در این آیین‌نامه را از دست بدهند، مجوز تأسیس آنها بر حسب مورد توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارتین ذی‌ربط، لغو خواهد گردید.

۸- دستورالعمل‌های اجرایی این طرح، بنا به مورد توسط معاونین آموزشی و پژوهشی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان آموزش پزشکی تنظیم و به تصویب وزرای ذی‌ربط خواهد رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - اکبر هاشمی رفسنجانی